

Lindås kommune
 Kvernhusmyrene 20
 5914 ISDALSTØ

Dato: 08.03.2016
 Vår ref.: 2014/19994-5
 Saksbehandlar: monsera
 Dykkar ref.: 14/4312-14/18129

Oversending av arkeologisk rapport - tilkomstveg til nytt våningshus - gnr 170 bnr 4 - Vatne - Lindås kommune

Vi viser til tidlegare korrespondanse i saka, seinast vårt brev datert 12.06.2015 med fråsegn etter arkeologisk registrering i samband med planlegging av tilkomstveg til nytt våningshus på Vatne gnr. 170, bnr. 4 i Lindås kommune. Vedlagt er rapport frå arkeologisk registrering i 2015. Dersom ein ynskjer rapporten i papirformat, ber vi om at de gir oss tilbakemelding. Då tiltaket er av mindre privat karakter vil ikkje tiltakshavar verte fakturert for arkeologisk registrering.

David J. Aasen Sandved
 kst. fylkeskonservator

Monika Cecylia Serafinska
 rådgjevar

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg:

1. Arkeologisk rapport 9 2015 - tilkomstveg til nytt våningshus - Vatne - Lindås kommune

Kulturhistoriske registreringar

Vatne gnr. 170 bnr. 4 - Lindås kommune

Rapport 9
2015

Forord

Etter omorganiseringa av kulturminnevernet i 1990 vart ansvaret for automatisk freda kulturminne i plansaker overført til fylkeskommunane. I Hordaland fylkeskommune er det Seksjon for kulturminnevern og museum ved Kultur- og idrettsavdelinga som utfører det kulturminnefaglege arbeidet. Planområda vert sjekka ut i høve til arkivopplysingar om kjente automatisk freda kulturminne. Det vert og gjort ei kulturminnefagleg vurdering om det må gjerast arkeologiske registreringar i felt.

Den arkeologiske registreringa i felt har som mål å finne ut om eit planlagd tiltak vil komma i konflikt med automatisk freda kulturminne (eldre enn 1537). I den grad tiltaket vil verka inn på nyare tids kulturminne vil desse bli kort omtalte.

Denne rapporten er utarbeidd på bakgrunn av arkeologisk registrering i felt. Rapporten gjev opplysingar om arbeidsomfang, utstrekning og karakter av registrerte kulturminne, og om framlagde planar er i konflikt med kulturminne.

Innhald

1. Samandrag	1
2. Bakgrunn	1
3. Kulturminne og kulturmiljø - nokre sentrale omgrep.....	3
4. Metode.....	4
5. Området.....	5
6. Tidlegare registreringar og funn i området.....	6
7. Undersøkinga.....	7

Figurliste

Figur 1: Oversiktskart Nordhordaland med tiltaksområdet markert.	1
Figur 2: Oversiktskart Seim med tiltaksområdet markert.	2
Figur 3: Tiltaksområdet markert med blå line.....	3
Figur 4: Oversikt over dei arkeologiske periodane.	4
Figur 5: Tiltaksområdet. Vegtrasé markert med kvite stikker. Mot nordvest.	5
Figur 6: Oversiktskart over tidlegare registrerte kulturminne i nærområda. Tiltaksområdet markert.....	6
Figur 7: Bautasteinslokalitet (Askeladden id. 55192). Mot nord-nordvest.	6
Figur 8: Flyfoto med tiltaksområdet og sjakter markert.....	7

Vedlegg:

For feltfoto vises det til HFK sitt fotoarkiv «Fotostation».

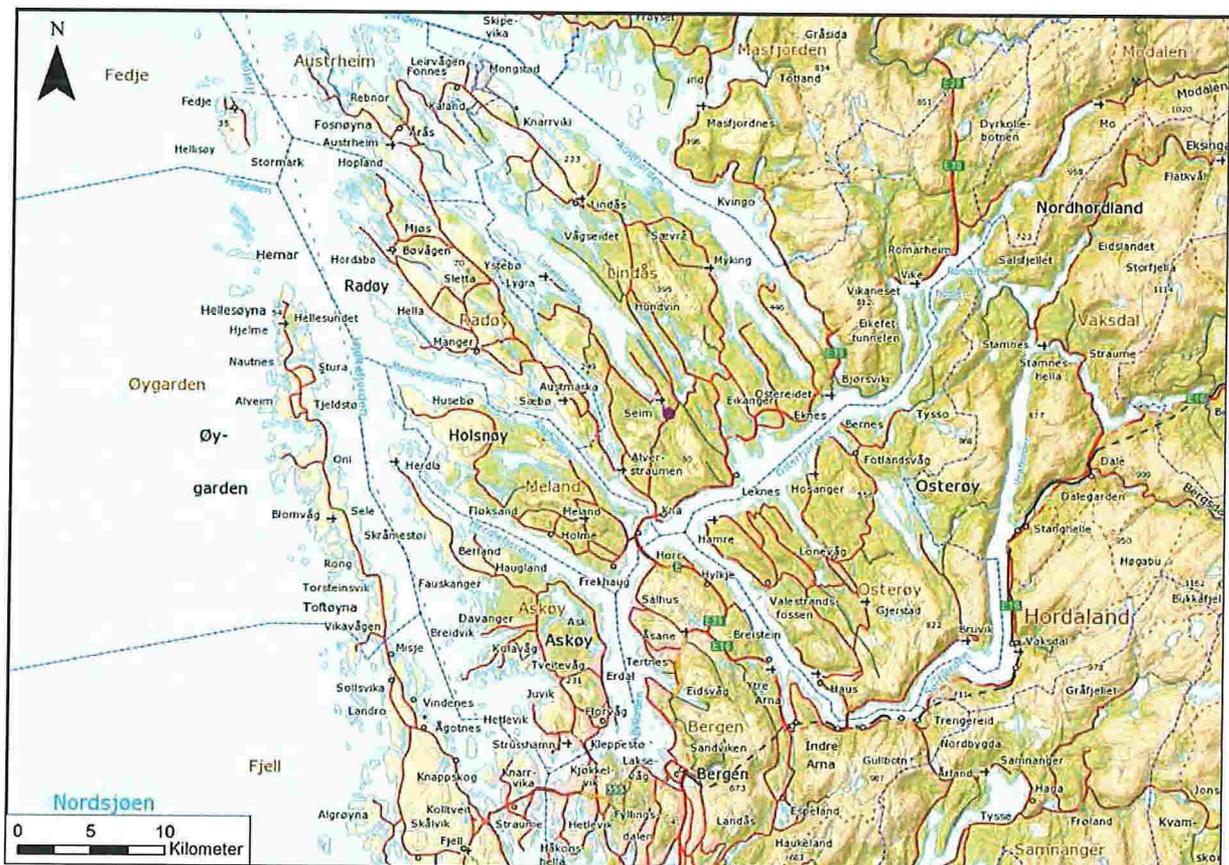
1. Samandrag

I samband med søknad om bygging av tilkomstveg til nytt våningshus på Vatne, gnr. 170, bnr. 4 i Lindås kommune, har Kultur- og idrettsavdelinga ved Hordaland fylkeskommune gjennomført ei arkeologisk registrering med siktemål å kartleggje eventuell konflikt med automatisk freda kulturminne i det aktuelle området. Registreringa blei gjennomført 8. juni 2015 av Anders Wahlborg og Robert Stormark. Hospitantane Tonje Niemi og Per Steffen Hagen var og med på registreringa. Rapport er skriven av Robert Stormark.

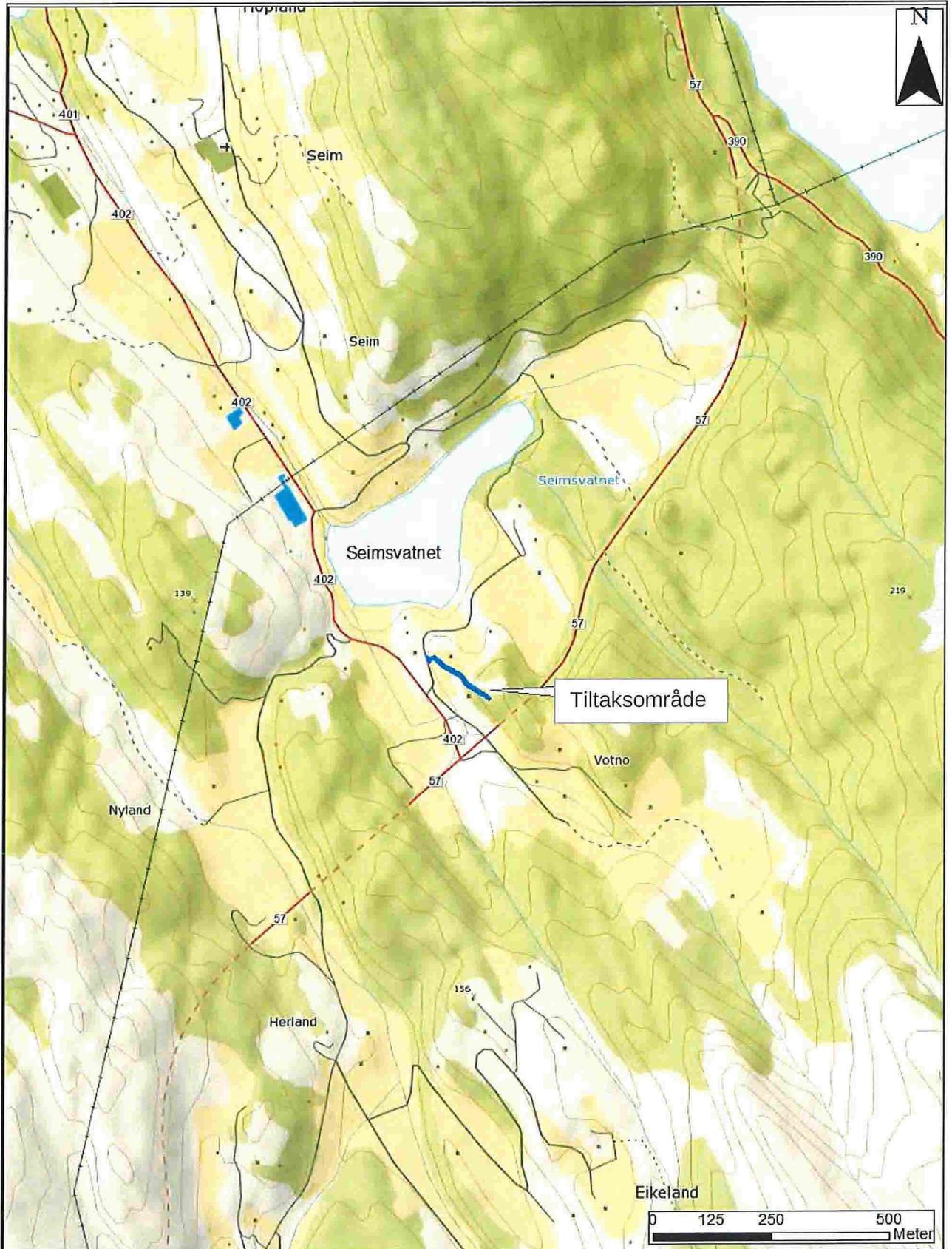
Det blei grave to sjakter i det aktuelle området. Det blei ikkje gjort funn av automatisk freda kulturminne.

2. Bakgrunn

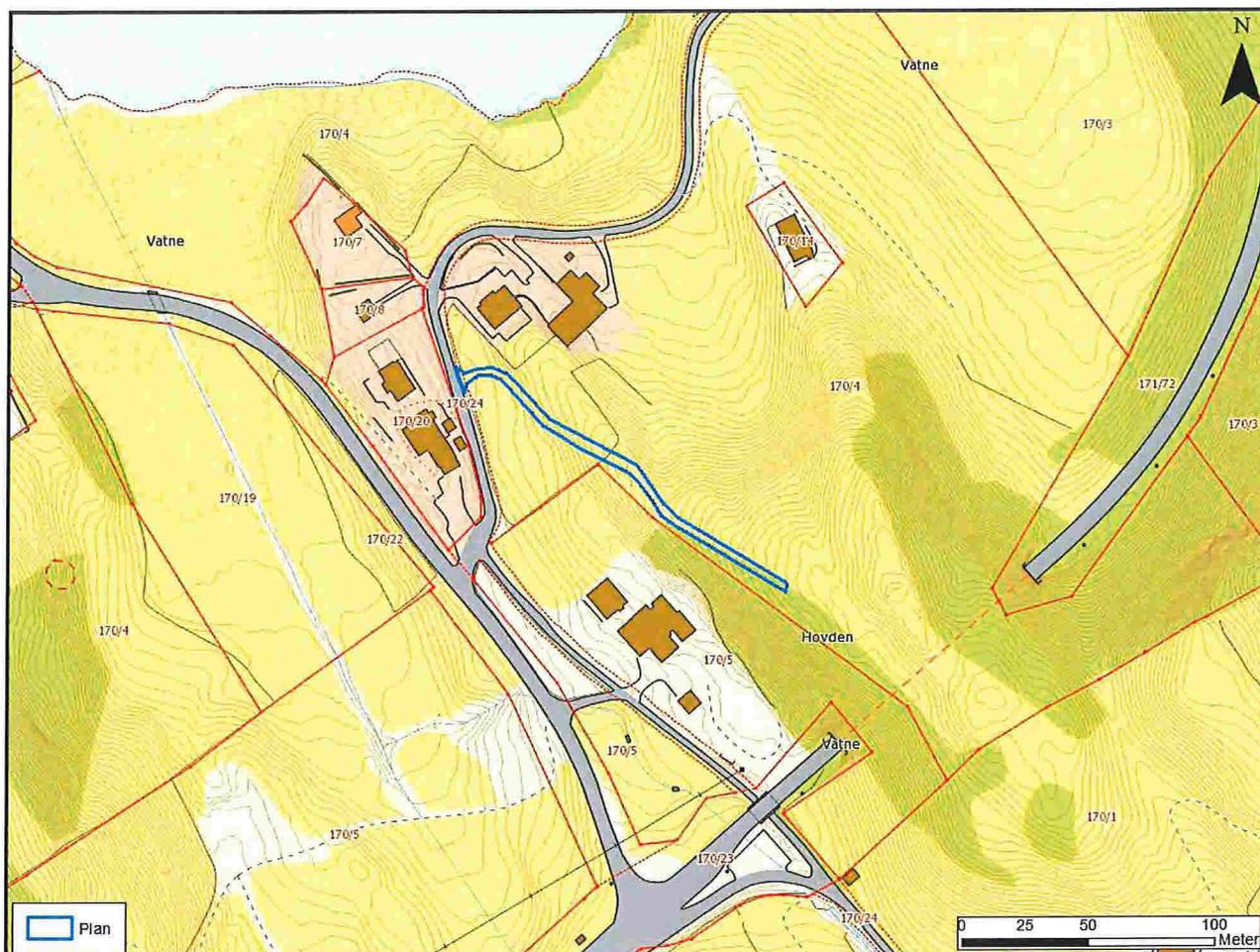
Bakgrunn for kulturminneregistreringa er søknad om bygging av tilkomstveg til einebustad på gnr. 170, bnr. 4 i Lindås kommune. Saksnummer i saka er 2014/19994.

Figur 1: Oversiktskart Nordhordaland med tiltaksområdet markert.

Figur 2: Oversiktskart Seim med tiltaksområdet markert.

Figur 3: Tiltaksområdet markert med blå line.

3. Kulturminne og kulturmiljø - nokre sentrale omgrep

Kulturminne er konkrete spor etter menneske som levde før oss. Dei omfattar òg stader det er knytt historiske hendingar, tru eller tradisjonar til, jf. Kulturminneloven § 2, 1. ledd. Kulturminne kan til dømes vere hus, gravhaugar, tufter, båtar og vegar. Desse kan vere frå tidlegare tider eller frå vår eiga tid.

Med *kulturmiljø* er meint eit område der kulturminne er ein del av ein større heilskap eller samanheng. Kulturmiljø kan til dømes vere ein bydel, eit gardstun med landskapet ikring, eit fiskevær eller eit industriområde med fabrikkar og bustader, jf. Kulturminneloven § 2, 2. ledd.

Eit stort tal med verdifulle kulturminne er freda. Gjennom Kulturminneloven er kulturminne frå oldtid og mellomalder (inntil år 1537), ståande bygningar eldre enn 1650 og samiske kulturminne eldre enn 100 år automatisk freda. Lova inneheld òg eigne lovføresegner om vern av skipsfunn. Kulturminneloven § 4 inneheld ei liste av ulike typar kulturminne som er automatisk freda. I kulturminneforvaltninga vert det også ofte skilt mellom automatisk freda kulturminne, også kalla fornminne og nyare tids kulturminne.

Arkeologiske periodar			Ukalibrert BP	Kalibrert BC / AD
Eldre steinalder	Tidlegmesolitikum	TM	10 020 – 8900 BP	9500 – 8000 BC
	Mellommesolitikum	MM	8900 – 7690 BP	8000 – 6500 BC
	Seinmesolitikum	SM	7690 – 5230 BP	6500 – 4000 BC
Yngre steinalder	Tidligneolitikum	TN	5230 – 4700 BP	4000 – 3300 BC
	Mellomneolitikum, periode A	MNA	4700 – 4100 BP	3300 – 2600 BC
	Mellomneolitikum, periode B	MNB	4100 – 3800 BP	2600 – 2300 BC
	Senneolitikum	SN	3800 – 3500 BP	2300 – 1800 BC
Bronsealder	Eldre bronsealder	EBA	3500 – 2900 BP	1800 – 1200 BC
	Yngre bronsealder	YBA	2900 – 2440 BP	1200 – 500 BC
Eldre jernalder	Førromersk jernalder		2440 – 2010 BP	500 – 0 BC
	Romartid		2010 – 1680 BP	0 – 400 AD
	Folkevandringstid		1680 – 1500 BP	400 – 570 AD
Yngre jernalder	Merovingartid		1500 – 1210 BP	570 – 780 AD
	Vikingtid		1210 – 1000 BP	780 – 1030 AD
Mellomalder	Tidlig mellomalder			1030 – 1150 AD
	Høgmellomalder			1150 – 1350 AD
	Seinmellomalder			1350 – 1537 AD

Figur 4: Oversikt over dei arkeologiske periodane.

Dei aller fleste av dei automatisk freda kulturminna er enno ikkje registrert. Det er ulike årsaker til dette. Mest vanleg er at dei ligg under dagens markoverflate, og ikkje er synlege. Det kan og skuldast at ein aldri har leita etter kulturminne i desse områda, eller at kulturminna er så overgrodd at dei ikkje lenger er synlege. Så lenge kartfesting og registrering av automatisk freda kulturminne aldri vil bli fullstendig, er ein i offentleg forvaltning og arealplanlegging avhengig av den informasjonen og dei data kulturminnevernet får fram gjennom registreringsarbeidet. Ved planlegging av offentlege og større private tiltak pliktar den ansvarlege å undersøke om tiltaket vil virke inn på automatisk freda kulturminne, jf. Kulturminneloven § 9.

Kulturminne frå nyare tid (yngre enn 1537) har meir eller mindre stor verneverdi, men er med unntak av ståande bygningar eldre enn 1650 i utgangspunktet ikkje automatisk freda. Dei kan verte freda etter § 15 i Kulturminneloven eller verte regulerte til vern med heimel i Plan- og bygningsloven. I Sefrak-registeret er kulturminne frå før 1900 (hovudsakleg ståande bygningar) registrert. I nokre områder er òg kulturminne frå etter 1900 Sefrak-registrert.

4. Metode

Sidan førhistoriske spor etter menneske ofte ikkje er synleg på markoverflaten, vil registreringsmetode vanlegvis innebere graving manuelt med spade, prøvestikking eller ved hjelp av gravemaskin, maskinell flateavdekking. I område kor ein reknar med funn av synlege kulturminne vert det søkt i overflata. Ofte vert fleire metodar nytta på ei og same registrering. Kva metode som er vald avheng av topografi, høgd over havet og kva type kulturminne ein reknar med å kunne påvise.

Prøvestikking er den mest nytta metoden for å påvise kulturminne frå steinbrukande tid, men kan også nyttast til å påvise yngre kulturminne. Ved bruk av denne metoden sonderar ein fyrst med eit jordborr etter lausmassar. Ved påvising av lausmassar grev ein så prøvestikk med spade. Prøvestikka er om lag 40 x 40 cm. Den oppgravne massen under torva vert vassålda i såld med 4 millimeter maskevidde. Slik vil funn av reiskap og avslag etter reiskapsproduksjon vere lett å finne.

Ved overflateregistrering vert området som skal undersøkast synfare systematisk med tanke på synlege kulturminne. Synlege kulturminne kan vere gravminne, hustuffer, helleristningar, bergmalingar, steingjerder, geilar, jakt- og fangstanlegg, kolgroper, vegar og vegfar, hellerar, runesteinar jernvinne, steinbrot, bygdeborgar.

Landskapet har endra seg mykje sidan førhistorisk tid; enten ved at tidlegare tidars busetjingsområde har gått ut av bruk og grodd att, ved moderne påverking eller ved landheving.

5. Området

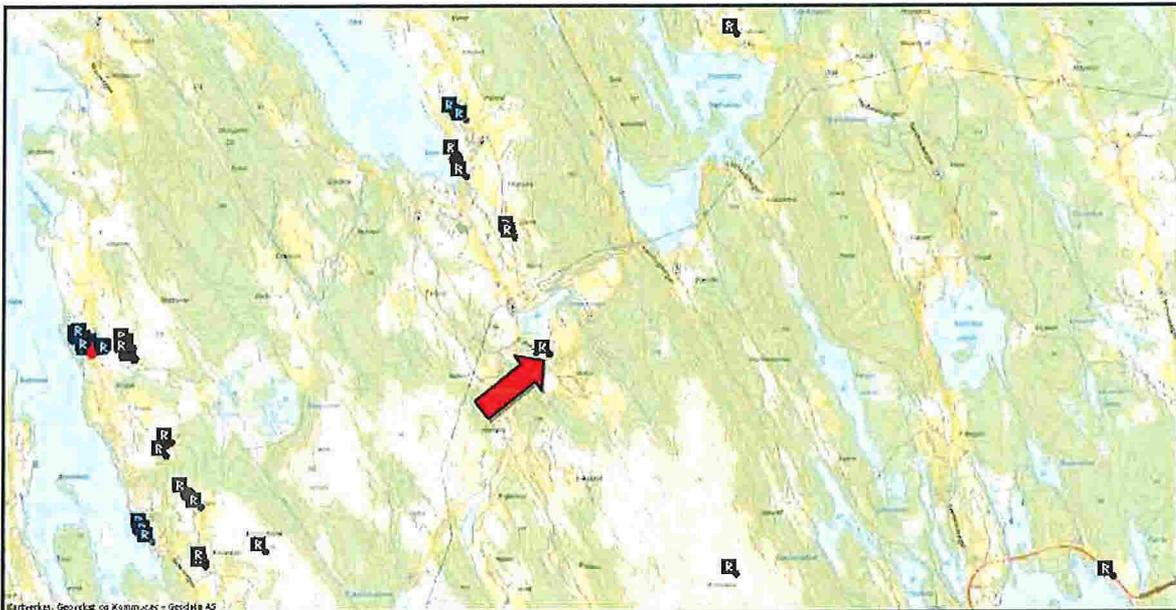
Området der tilkomstvegen er planlagd ligg vest på gnr. 170, bnr. 4 i Lindås kommune, om lag 150 meter nordvest for Rv 57. Traseén ligg på beite- og slåttemark, på ei mindre flate, og i ein bratt sør-vestvend skråning (fig. 3, 5, 8). På toppen er det ei smal flate der det står to bautasteinar (fig. 7).

Figur 5: Tiltaksområdet. Vegtrase markert med kvite stikker. Mot nordvest.

6. Tidlegare registreringar og funn i området

I nærområda er det kjend ei rekke automatisk freda kulturminne. På toppen av skråninga, rett nordaust for det aktuelle området, ligg det ein bautasteinslokalitet, Askeladden id. 55192 (fig. 7). På Seim er det registrert fleire bautasteinslokalitetar (Askeladden id. 100249, 35857 og 127753), samt fleire gravminne (Askeladden id. 66400, 212293, 127750). På Toskheim, nordaust for det aktuelle området, og på Krossane i søraust, ligg det to gravminne. Det er ei rekke gravminne og funnstadar i området rundt Alversund, sørvest for det aktuelle arealet.

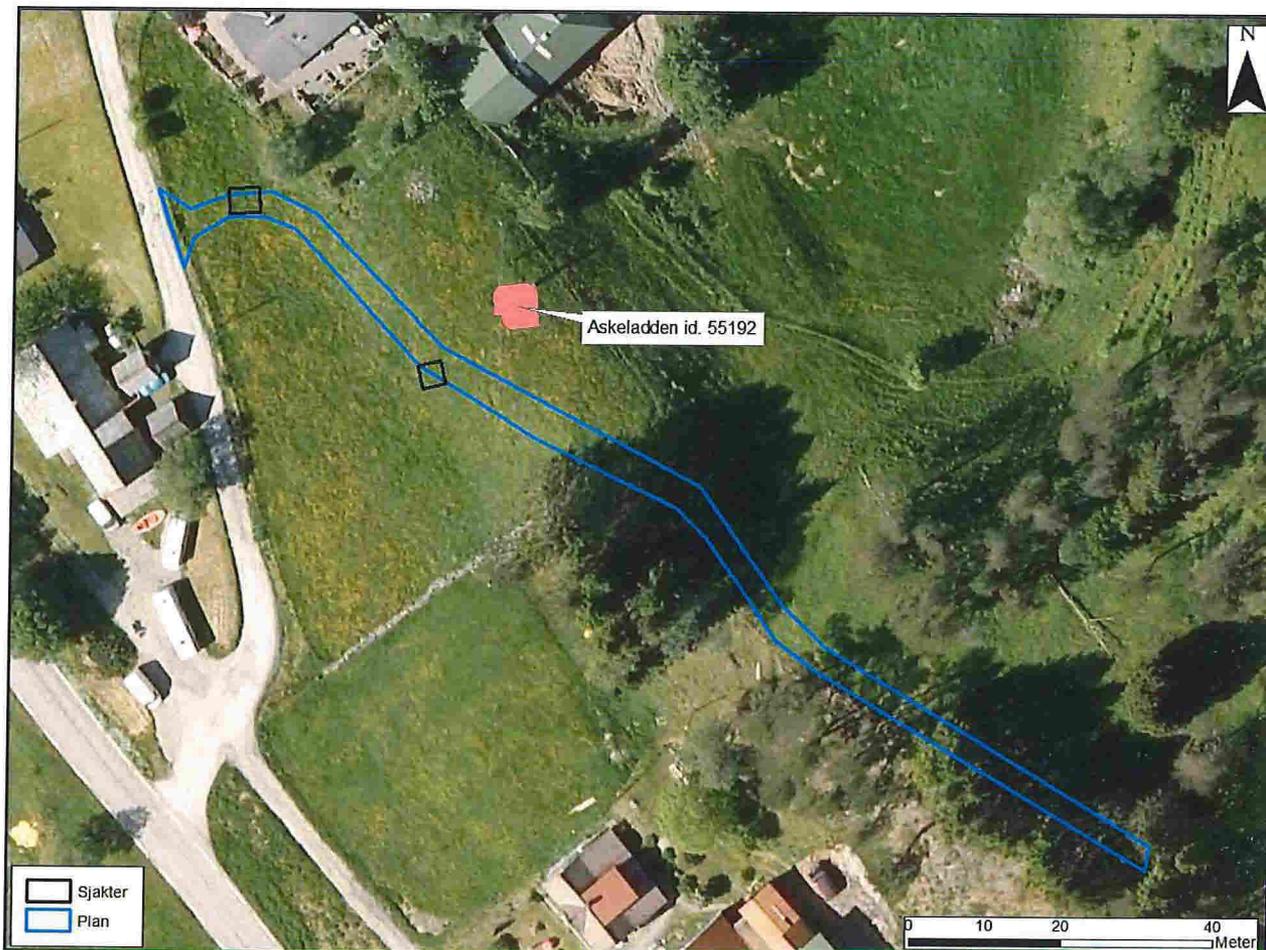
Figur 6: Oversiktskart over tidlegare registrerte kulturminne i nærområda. Tiltaksområdet markert med raud pil.

Figur 7: Bautasteinslokalitet (Askeladden id. 55192). Mot nord-nordvest.

7. Undersøkinga

Registreringa blei utført 8. juni av Anders Wahlborg og Robert Stormark. Grunna vassrør i bakken langs traséen blei det berre grave to mindre sjakter i det aktuelle området (fig. 8). Det blei ved den arkeologiske registreringa ikkje gjort funn av automatisk freda kulturminne.

Figur 8: Flyfoto med tiltaksområdet og sjakter markert.

8. Konklusjon

Den arkeologiske registreringa på Vatne, gnr. 170, bnr. 4 i Lindås kommune blei gjennomført 8 mai 2015. Det blei ikkje gjort funn som kjem inn under kulturminnelova § 4.

Kultur- og idrettsavdelinga
Agnes Mowinckels gt 5
Postboks 7900
N-5020 BERGEN

Telefon: 55 23 90 00
www.hordaland.no